

Pedagogisch Beleid Kinderopvang Tamboerijn

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Pedagogische visie	5
3. Emotionele veiligheid	6
4. De ontwikkeling van de persoonlijke competentie	14
5. De ontwikkeling van sociale competentie	21
6. Eigen maken van waarden en normen	25
7. Dagelijks werkplan	28
Bijlage 1	33
Bijlage 2	34

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

1. Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleid van kinderopvang Tamboerijn. Dit document is in eerste instantie een werkdokument. Het is bedoeld als richtlijn voor het handelen voor iedereen die bij ons werkzaam is. Ten tweede is dit document bedoeld voor de geïnteresseerde ouders, die meer informatie willen over hoe wij met de kinderen omgaan.

Wettelijke kaders

Vanaf januari 2018 is de wet IKK (Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang) van kracht. Hierin worden bepaalde voorwaarden gesteld m.b.t. het pedagogisch beleid. De relevante artikelen uit de wet zijn te vinden in bijlage 1.

In deze wet wordt gesproken van 4 pedagogische doelen. Het gaat om het bieden van emotionele veiligheid, het bevorderen aan persoonlijke competenties, het bevorderen van sociale competenties en de overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden. Deze worden uitgewerkt in hoofdstukken 3, 4, 5 en 6. De eisen aan het beleid, zoals beschreven in artikel 3 komen verder in hoofdstuk 7 aan bod.

Ook het gebruik van een meldcode, met een stappenplan over wat te doen bij (vermoeden van) kindermishandeling, misbruik of huiselijk geweld, waarnaar verderop in dit document wordt verwezen, is vastgelegd in de wet. Deze passage is te vinden in bijlage 2.

Inspiratiebronnen

Het pedagogisch beleid is een praktisch document en beschrijft hoe wij op Tamboerijn met de kinderen werken. Of ten minste willen werken. Het is dus geen wetenschappelijk document en de bronnen worden niet steeds genoemd. Ook wordt de theorie achter ons handelen niet steeds uitgelegd, omdat het een praktisch en makkelijk hanteerbaar document moet blijven. Maar hieronder de belangrijkste inspiratiebronnen. Hier en daar wordt in de tekst genoemd waar een denkbeeld vandaan komt, zodat de geïnteresseerde lezer weet waar hij hierover meer informatie kan zoeken.

Dit beleid is in de eerste instantie tot stand gekomen door jaren van ervaring met het werken met kinderen. Op Tamboerijn hebben we vele jaren gewerkt met het pedagogisch beleid dat is ontwikkeld voor Radius, door Catherine Delsing. Het beleid van Tamboerijn is zeer schatplichtig aan dat eerdere beleid. Hier en daar hebben we er, met toestemming, letterlijk stukken uit overgenomen.

Vele trainingen van Radius en van Catherine Delsing zelf hebben onze inzichten verdiept. Voor een visie op communicatie moet ik dank zeggen aan het team van Parenticom. De pedagogische visie heeft zich verder ontwikkeld door training bij Mindful Utrecht, waar aandacht en acceptatie centraal stonden.

Inspiratie hebben we ook gehaald uit de boeken van Aletha Solter, vooral waar het gaat over het omgaan met emoties en tranen. Belangrijk voor ons beleid is het werk van Thomas Gordon,

Pedagogisch Beleid Kinderopvang Tamboerijn

leermeester in communicatie, zeker in conflictsituaties. We putten uit de methode “Sporen”, gebaseerd op de Reggio-pedagogiek. Hierin staat respect voor de talenten van het kind en de wijze waarop het zich ontwikkelt centraal. De grondlegger is Loris Malaguzzi. Een kind is in deze visie omgeven door drie pedagogen: Kinderen leren ten eerste ontzettend veel van elkaar, ten tweede van de volwassenen, en ten derde door de omgeving. (In ons beleid zijn punt 1 en 2 omgedraaid, het blijkt dat met name de zeer jonge kinderen meer interactie zoeken met de pedagogisch medewerkers dan met elkaar)

We hebben ons ook laten inspireren door de uitgangspunten van “de vreedzame school”, en “de vreedzame wijk”, een in Utrecht veel gebruikte methode.

Het pedagogisch kader kindercentra is een veel gebruikt naslagwerk op de groep en voor nieuwere inzichten hebben we geput uit het Pedagogisch curriculum voor het jonge kind (bureau kwaliteit kinderopvang, eindredactie Ruben Fukkink, 2017 - verder aangeduid als pedagogisch curriculum)

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

2. Pedagogische visie

When a flower does not bloom, you fix the environment in which it grows, not the flower

Kinderen hebben van nature een drang om zich te ontwikkelen. Ook leggen ze van nature contacten. Onze taak is het om een omgeving te creëren waar dit optimaal kan gebeuren. De pedagogisch medewerker heeft hierin de belangrijkste rol. Kinderen leren ook van hun groepsgenootjes. De inrichting van de ruimte en de “inrichting” van de dag spelen ook een rol. (De drie pedagogen van Malaguzzi) Hoe we dit vormgeven staat beschreven in hoofdstuk 3 t/m 6.

Een aantal uitgangspunten is hierbij voor ons van belang:

- **Acceptatie.** Wij accepteren het kind zoals het is. Wij accepteren de achtergrond van het kind, de familie, m.n. de ouders/verzorgers. Wij accepteren de cultuur waaruit het kind komt. Verschillen mogen er zijn. We accepteren de gevoelens die een kind heeft, en de grenzen die een kind aangeeft. Dit uit zich in een open en respectvolle houding. Dit betekent niet dat we elk gedrag accepteren; kinderen moeten leren welk gedrag acceptabel is en welk gedrag niet. Dat doen we op een wijze waarop het kind zich geaccepteerd kan blijven voelen, zonder te straffen.
- **Aandacht.** Aandacht proberen we te hebben voor alles wat we doen met de kinderen. Als we samen ergens aandacht aan besteden (joint attention) verdiept de concentratie van een kind zich, het voelt dat er belang wordt gehecht aan zijn activiteit. Het jonge kind speelt in het hier en nu, en is niet bezig met doelen in de toekomst. Als wij aandacht geven aan waar het kind mee bezig is, benoemen we dat. Zo leert het kind woorden geven aan wat het voelt, proeft, doet, et cetera. Aandacht hebben we uiteraard met name voor het kind zelf, we willen goed aansluiten bij de ontwikkeling en de belevingswereld van het kind. Hiervoor moeten we een kind goed observeren.
- **Verbondenheid.** We bieden nadrukkelijk opvang aan in een groep(je). We eten samen, spelen samen, praten samen, doen allerlei activiteiten. Hierbij houden we uiteraard wel de individuele behoeften van de kinderen in de gaten. Wij dragen uit dat we bij elkaar horen. We werken met name aan de band die de pedagogisch medewerker met de kinderen opbouwt, en de band van de kinderen onderling. Maar Tamboerijn wil ook een plaats zijn waar ouders zich welkom voelen en waar ze met vertrouwen hun kind achterlaten. Wij horen ook bij de wereld om ons heen, wat zich o.a. vertaalt in de “groene” keuzes die we maken

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

3. Emotionele veiligheid

Kinderen zijn van nature gericht op het onderzoeken van hun omgeving en het communiceren met anderen. Die gerichtheid moet worden gevoed en gekoesterd, omdat zij als het ware de “motor” van hun ontwikkeling vormt. Een gevoel van onveiligheid remt deze motor af. Daarom is het creëren van een veilige sfeer voor elk kind van primair belang. (uit: pedagogisch curriculum)

Relatie pedagogisch medewerker - kind, kind - kind, invloed van ruimte

Voor een emotioneel veilige situatie zijn de volgende drie aspecten van belang: een goede interactie tussen pedagogisch medewerker en kind, goede interactie tussen kinderen onderling en een goed ingerichte ruimte.

De invoelende (sensitieve) pedagogisch medewerker is van groot belang. Zij is verreweg het meest bepalend voor het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen in een kinderdagverblijf. Jonge kinderen hebben namelijk meer interacties met pedagogisch medewerkers dan met leeftijdgenootjes, de interacties zijn ook anders van aard. Door hun grotere sociale en cognitieve (verstandelijk) vermogen zijn de pedagogisch medewerkers in staat een kind goed te begeleiden en hen een gevoel van emotionele veiligheid te geven. Hier wordt verderop op ingegaan (zie: Hechting)

Daarna komt de omgang met leeftijdgenootjes. Door regelmatige interacties met dezelfde kinderen kan een kind positieve relaties met leeftijdsgenootjes ontwikkelen die bijdragen aan een gevoel van veiligheid en welbevinden. De omgang met leeftijdsgenootjes is ook bevorderlijk voor de ontwikkeling op diverse gebieden (persoonlijke en sociale ontwikkeling). Hoe we dit bevorderen staat uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Tot slot kan ook de inrichting van de ruimte bijdragen aan een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij kinderen. Malaguzzi (Reggio pedagogo) heeft de ruimte de derde pedagogo genoemd (naast de andere kinderen en de pedagogisch medewerker). De ruimte van Tamboerijn is huiselijk en overzichtelijk. De vloer en veel van de meubels zijn van hout. Er is een matras, dat half onder de box ligt, zodat de kinderen zich op een zacht plekje kunnen terugtrekken. Er is een lage tafel waar de kinderen aan kunnen spelen, en een hoge tafel, die juist voor de grotere peuters geschikt is om ongestoord en geconcentreerd bezig te zijn. Een deel van het speelgoed is altijd voor de kinderen bereikbaar. We besteden aandacht aan het (samen) opruimen, zodat het speelgoed steeds op zijn eigen plek terug te vinden is.

Hechting

Voor jonge kinderen is veilige hechting aan een beperkt aantal personen een noodzakelijke basis voor hun persoonlijkheidsontwikkeling. Als kinderen in de eerste periode van hun leven een goede band opbouwen met hun ouders en andere familieleden en met bijvoorbeeld één of enkele pedagogisch medewerkers in een kinderdagverblijf, dan wordt daarmee een goede basis gelegd voor de relaties die zij later aangaan. Daarnaast geeft een goede band een gevoel van veiligheid en vanuit die veiligheid kunnen zij vervolgens op zoek gaan naar nieuwe

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

ontdekkingen en avonturen. Dit komt ten goede aan hun ontwikkeling.

Op Tamboerijn dragen we bij aan het tot stand komen van een veilige gehechtheidsrelatie. Wij vragen om te beginnen dat kinderen minimaal 2 dagen per week naar de opvang komen. Ook werken we met een heel klein team, waardoor de kinderen weten wie er voor ze zorgt. Uitgangspunt is dat één van beide eigenaars altijd aanwezig is, regelmatig bijgestaan door een invalkracht, vrijwilliger of stagiaire. Incidenteel kan de invalkracht het overnemen. Door deze opzet zien de kinderen weinig verschillende gezichten, en kan er diepgaand contact worden opgebouwd met het kind.

Een goede voorspeller van een veilige gehechtheidsrelatie is de mate waarin de opvoeder sensitieve responsiviteit laat zien. Dit houdt in dat de pedagogisch medewerker de signalen van een kind goed opvangt, en daar adequaat op reageert.

Bij baby's, dreumesen en peuters zullen signalen voornamelijk in de vorm van emoties en lichaamstaal gegeven worden (non-verbale communicatie). Bij het begeleiden van deze leeftijdsgroep is goed luisteren en kijken naar het kind een essentiële vaardigheid voor de pedagogisch medewerker. Naarmate het kind ouder wordt zal ook de verbale communicatie een steeds grotere rol gaan spelen. Huilen is ook een belangrijke vorm van communicatie, waaraan we veel aandacht geven.

Het is van belang om niet alleen de juiste respons te geven (bijvoorbeeld een hongerige baby een flesje geven of een huilende peuter een knuffel), maar ook om met taal aan te geven dat het kind gehoord en begrepen is (mind-minded). Op deze manier leren kinderen hun wensen en emoties te benoemen en dat is uiteindelijk bevorderlijk voor het reguleren van emoties.

De pedagogisch medewerker werkt actief aan een prettige sfeer op de groep. We bevinden ons regelmatig op ooghoogte van de kinderen, maken oogcontact, spreken op een prettige toon, en zijn voorspelbaar, omdat we steeds benoemen wat we gaan doen. Bij de lichamelijke verzorging zijn we ons bewust van hoe we kinderen aanraken en zijn we met de aandacht bij het kind.

Waar het uiteindelijk om gaat is warme betrokkenheid en aandachtige omgang tussen pedagogisch medewerker en kind. Zo ontstaat een vertrouwensband: het kind leert de pedagogisch medewerker kennen en voelt zich veilig in het contact tussen beiden.

Autonomie respecteren

Het is belangrijk dat kinderen zelfvertrouwen opbouwen. Hier werken wij aan door kinderen de ruimte te bieden om zelf iets te doen. Ze mogen keuzes maken in wat ze doen. De pedagogisch medewerker observeert het kind om te kijken of het wel of geen hulp nodig heeft. Misschien komt het kind zelf met oplossingen of heeft het eigen ideeën.

Ook de manier waarop wij complimenten geven, is erop gericht het zelfvertrouwen van de kinderen op te bouwen. Complimenten gericht op de inzet van het kind, op het proces, zoals "daar heb jij hard aan gewerkt." bevorderen een "growth mindset", het idee dat je door je best te doen je doel kunt bereiken. Terwijl een compliment op een vaststaande eigenschap zoals "Jij bent slim." kan leiden tot een "fixed mindset", de opvatting dat je iets nu eenmaal wel of niet kunt. (Carol Dweck)

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Structureren en grenzen stellen

Een vaste dagstructuur biedt kinderen houvast. Ze weten wat er komen gaat, wat de vaste volgorde van de dag is. Deze dagstructuur staat beschreven in hoofdstuk 7. We bespreken deze structuur ook regelmatig met de kinderen en we geven bij het afsluiten van een activiteit alvast aan wat de volgende activiteit zal zijn. Dit geeft een veilig gevoel. Vooral het weten dat op een bepaald vast moment het kind weer wordt opgehaald door de ouder/verzorger is erg geruststellend.

Ook het stellen van grenzen draagt bij aan het gevoel van veiligheid voor de kinderen. In de eerste plaats voor het begrensde kind zelf, maar ook voor de groep kan het stellen van grenzen noodzakelijk zijn. De grenzen die we stellen hebben te maken met fysieke veiligheid (niet met blokken gooien b.v.), hygiëne, niets kapot maken, rekening houden met elkaar en ook met de pedagogisch medewerker. Soms is iets geen vaste regel, maar geeft een kind aan iets naar te vinden: dan zullen we een ander kind vragen om er rekening mee te houden en naar creatieve oplossingen zoeken. Conflicten worden vaak voorkomen door van te voren duidelijk te zijn. Soms zullen kinderen toch de grenzen overschrijden. Dan moeten we vastberaden en sensitief ingrijpen.

Als we ingrijpen, omdat kinderen een grens overschrijden dan doen we dat op de volgende manier:

- We spreken duidelijk uit wat we van het kind verlangen. (Het liefst positief geformuleerd).
- We blijven consequent en accepteren niet dat een kind toch het ongewenste gedrag blijft vertonen. Desnoods grijpen we fysiek in door het kind letterlijk uit de situatie te halen en even vast te houden.
- We leggen uit waarom we dit gedrag niet willen.
- We praten kalm en duidelijk, schreeuwen niet, blijven in liefdevolle verbinding met het kind
- We geven het kind de ruimte om zijn/haar emoties te uiten. We ondersteunen dit door er woorden aan te geven
- We veroordelen het kind niet, verwerpen alleen bepaald gedrag
- We gebruiken ik-boodschappen (Thomas Gordon). We zeggen b.v. "Ik vind je gedrag naar." ipv "Jij bent vervelend."
- We helpen zoeken naar een alternatief voor het ongewenste gedrag.

Achteraf kan het zinvol zijn om na te denken over het waarom van het ongewenste gedrag. Was er misschien sprake van stress, angst, vermoeidheid of honger bij het kind? Wat ging eraan vooraf? Kan ik het kind helpen deze situatie in het vervolg te vermijden?

Het kan ook zinvol zijn om er op een later tijdstip als het kind weer kalm is op terug te komen. Onacceptabel gedrag is geen teken van slechtheid van een kind maar een impliciete hulpvraag. Zo kan er sprake zijn van een behoefte die vervuld moet worden, van gebrek aan informatie, van opgekropte pijnlijke gevoelens. Wellicht is er sprake van een vecht- of vluchtreactie, die een (semi-) automatische respons is op stress en/of heftige emoties. Als kinderen dat in welke vorm

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

dan ook laten zien, is het goed dit te interpreteren als: het gaat niet goed (welbevinden is verstoord); wat vraagt het kind van mij.

Acceptatie van het kind, acceptatie van de emoties

De kinderen die aan ons zijn toevertrouwd komen met hun eigen karakter en temperament. Ze komen met hun eigen achtergrond, cultuur en opvoeding. Hier gaan we met respect mee om. Elk kind is anders, elk kind is uniek. Alleen door dat te accepteren en elke keer, bij elk kind weer, te vragen wat dit ene unieke kind nodig heeft, kunnen we de optimale opvang bieden die we op Tamboerijn nastreven.

Een belangrijk onderdeel hiervan is het accepteren van de, vaak heftige, emoties, die het kind heeft. Het deel van de hersenen waar de emoties worden opgewekt, de amygdala, is bij de geboorte meer ontwikkeld dan het deel van de hersenen waarmee men denkt, de prefrontale cortex. En de amygdala groeit de eerste twee jaar nog flink door; daarom wordt het gedrag van kinderen meer gestuurd door emoties dan dat van volwassenen. Bij heftige emoties en stress is nadenken niet meer mogelijk en volgt er direct een (semi-) automatische reactie: vechten, vluchten of bevriezen. De emotie is een feit en het is niet zinvol om die te ontkennen of te veroordelen. (Ongewenst gedrag moet wel gestopt worden, zie eerder in dit hoofdstuk)

Het helpt op dat moment het meest om de emoties en/of stress te reduceren en zelf kalm te blijven. We praten rustig, raken het kind liefdevol aan en benoemen de emotie. Het feit dat er een naam bestaat voor de heftige emotie, dat erover gepraat kan worden, is zelf vaak al geruststellend voor een kind. Het kind mag de emotie uiten, bij voorkeur door te huilen. Dit werkt ontladend. Het benoemen van emotie zorgt er ook vaak voor dat er andere delen van het brein weer actief worden, waardoor het kind kan kalmeren. Bovendien leert het kind op deze manier zichzelf en zijn emoties kennen. Een rijke woordenschat, ook als het gaat om emoties, helpt het kind zijn leven lang om zich goed te kunnen uiten.

We laten het kind weten dat het nog steeds een goed kind is, ook als het worstelt met heftige en/of negatieve emoties.

Huilen

Kinderen, zeker heel jonge kinderen, huilen om ons iets duidelijk te maken. Het is een vorm van communicatie. Soms heeft het kind acuut iets nodig (b.v. een schone luier, een flesje). Andere keren zijn de spanningen te hoog opgelopen en wil het kind zijn emoties kunnen ontladen. (Solter) Als een kind huilt, is het aan ons om zo goed mogelijk na te gaan wat de behoefte van het kind is en om daar met sensitieve responsiviteit op te reageren.

Als het kind zich wil ontladen dan hoeven wij alleen nabij te zijn en het kind uit te laten huilen. Of huilen wordt ervaren als naar of juist als opluchtend hangt mede af van de reacties in de omgeving. Als er troost wordt geboden in de vorm van fysieke nabijheid dan voelt uithuilen opluchtend.

We proberen huilen niet te onderdrukken door kinderen heftig te wiegen, schudden, voeden, af te leiden of een speen in de mond te stoppen.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Kinderen die met veel opgekropte emoties zitten kunnen zich soms onmogelijk gaan gedragen. Ze kunnen jengelen, onmogelijke eisen stellen of over in onze ogen belachelijke dingen gaan huilen. Solter noemt dit “het gebroken koekje syndroom”. In feite zoeken ze naar een grens, een reden om te kunnen gaan huilen en zich te ontladen. Aan ons de taak om dit te herkennen en kinderen de veilige plek te bieden om uit te kunnen huilen.

Kinderen die zich niet veilig genoeg voelen om te huilen reageren zich vaak af (of trekken zich juist terug). Afreageren werkt niet opluchtend of bevrijdend en het is voor de andere kinderen in de groep beangstigend. We proberen het kind weer terug te leiden naar de échte emotie, waarna meestal een huilbui volgt. We doen dit door te benoemen wat er met het kind aan de hand is (angst, verdriet, et cetera). Het kind krijgt zo meer inzicht in wat er met hem/haar aan de hand is. Uiteraard lukt dit vooral wanneer een kind zich al erg veilig bij ons voelt en we het kind goed kennen. Ook als een kind zich terugtrekt en afsluit, proberen we contact te maken en troost te bieden.

Kinderen kunnen zich ook ontladen door te lachen, trillen, spelen of praten.

Slapen

Bij het slapen stellen we de behoefte van het kind centraal. Baby's slapen meestal meermaals per dag, driejarigen soms helemaal niet meer. We bepalen deze slaapbehoefte naar ons beste inzicht en altijd in samenspraak met de ouders. Voor de veiligheid hebben we een protocol “veilig slapen” opgesteld. De gewoontes en uitgangspunten van onze klanten thuis liggen ver uiteen. Bij de intake vragen we hiernaar. We willen de stress bij de kinderen zo laag mogelijk houden, zeker in de wenperiode. Daarom kijken we om te beginnen in hoeverre we kunnen aansluiten bij de gewoontes thuis, waarbij we natuurlijk altijd de veiligheid voorop stellen. Er kunnen in de wenperiode ook kinderen op de groep of in een wagen slapen. Want, slapen is beter dan niet slapen.

Bij het slapen hebben we verder twee uitgangspunten: kinderen leren (direct of op den duur) in een bedje te slapen, en, we laten een verdrietig of angstig kind niet of zo kort mogelijk alleen. Bij onze aanpak hebben we ons laten inspireren op “gentle sleep coaching” van Kim West. Allerlei gewoontes die kinderen hebben om in slaap te komen, waarbij ze volwassenen nodig hebben, worden afgebouwd (zoals voeden, wiegen, rondrijden). Als kinderen huilen, of andere tekenen van stress vertonen, blijven we in de buurt van het kind en proberen het gerust te stellen. Daarbij nemen we in de loop van de tijd steeds een beetje meer afstand.

Straffen en belonen

Wij werken zo min mogelijk met straffen en belonen. We isoleren kinderen niet als straf. Dat voegt stress en negatieve emoties toe voor een kind dat het al moeilijk heeft en mogelijk door stress al tot negatief gedrag is gekomen. Er gaat ook geen goed voorbeeld van uit. Juist als een kind het moeilijk heeft, is de verbinding met een rustige volwassene belangrijk. Kinderen in isolatie leren niet op een adequate manier hun emoties te uiten en onderdrukken die wellicht. De band die je met het kind hebt wordt onderbroken.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Ook andere vormen van straf en belonen zien we niet als bevorderlijk. Wel kan het in de praktijk soms voorkomen dat we handen tekort hebben. Een kind, dat dan bijvoorbeeld herhaaldelijk een spel verstoord of het onmogelijk maakt dat er normaal gegeten of gedronken wordt, zullen we, in het belang van de groep, even in een stoel of de box zetten. Liever houdt iemand dat kind liefdevol vast, maar dat extra paar handen is er niet altijd. Dit gebeurt met uitleg en wordt met zo min mogelijk boosheid gebracht. ("Ik merk dat het samenspelen nu even niet lukt. Ga maar even in de box een boekje lezen...") Het contact wordt niet verbroken.

Beter is het om zo'n situatie vóór te zijn. Voor sommige kinderen is het spelen in een groep veel stressvoller dan voor anderen. Als je een kind goed kent, kun je dit aan zien komen en van te voren voorstellen om even iets alleen te doen.

Wennen, begroeten, afscheid nemen

Aangezien er op tamboerijn maar één groep is, is er ook maar één wenperiode. In de wenperiode leren de pedagogisch medewerker, het kind, én de ouders elkaar kennen en vertrouwen. Voordat de daadwerkelijke opvang van start gaat is het kind minimaal twee dagdelen komen wennen. De eerste keer nodigen we een ouder uit om minstens een uur mee te komen. We vragen de ouder naar de gewoontes thuis en naar wat de ouder belangrijk vindt. We besteden in de eerste weken extra aandacht aan de communicatie met de ouders. Wij zoeken naar manieren om het kind zich snel op zijn gemak te laten voelen.

Een goed moment om het kind het gevoel te geven dat het echt gezien wordt en welkom is, is het moment dat het 's morgens aankomt. De pedagogisch medewerker doet de deur open en begroet kind en ouder. Er wordt aandacht gegeven aan de overdracht, en aan een duidelijk afscheid. We observeren de behoefte van het kind; wil het zijn ouder uitzwaaien, of liever meteen gaan spelen? Veel kinderen gaan door een fase waarin afscheid nemen van de ouder heftige gevoelens oproept. Wij accepteren en benoemen de gevoelens en laten het kind in onze armen uithuilen.

Bij het afscheid nemen hebben we ook weer een goede gelegenheid om te benoemen dat het fijn was dat het kind er was, en wat we ook alweer gedaan hebben samen. Als er zaken niet prettig zijn verlopen kunnen we hier ook even samen op terugblikken, waarbij we uitstralen dat het niet "erg" is, dat de verhouding niet verstoord is, en dat er gewoon over gepraat kan worden.

Omgaan met ouders

Bij het bieden van een veilige omgeving hoort ook zeker een respectvolle omgang met de ouders van het kind. Vanaf de wenperiode wordt er gewerkt aan een goede relatie met ouders. Het kind voelt aan of de ouder het kind met een gerust hart achterlaat. Bovendien zal er in de loop der jaren regelmatig iets besproken moeten worden dat niet lekker loopt of gevoelig ligt. Als er dan is gewerkt aan een goede verstandhouding is het makkelijker om die zaken te bespreken. Om dit te bereiken hebben we de volgende richtlijnen:

- We begroeten de ouder altijd vriendelijk

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

- We spreken met respect over de ouder in bijzijn van het kind
- We laten irritaties niet escaleren, maar bespreken vriendelijk en duidelijk wat we willen
- Als dat niet zo snel lukt maken we een afspraak voor een gesprek
- We besteden aandacht aan goede overgangsgesprekken
- We vragen ouders af en toe om mee te doen (b.v. bij de voorleesdagen) en vieren soms samen een feest
- We nodigen ouders minstens jaarlijks uit voor een gesprek, waarbij we altijd een paar open vragen stellen zoals: "Is er nog iets dat jullie graag willen bespreken?"

Wij werken, verplicht, met een meldcode. De signalenlijst hieruit kan ons attenderen op mogelijke verwaarlozing, geweld, en misbruik. Echter, wij hopen zulke extreme situaties voor te kunnen zijn door het vertrouwen van de ouders te winnen. Daardoor willen we het tijdig bespreekbaar maken als het niet goed gaat in een gezin. Indien nodig kan er dan (samen) naar hulp worden gezocht. Uiteraard, als we vrezen voor de veiligheid van een kind en het vertrouwen er niet is, zodat vrijwillige hulp is niet bespreekbaar met de ouders, gaat de veiligheid van het kind voor.

Houding van de pedagogisch medewerker

In het bovenstaande hoofdstuk is beschreven hoe we willen dat er aan de veiligheid van de kinderen op Tamboerijn wordt gewerkt. Het kan echter voorkomen dat de pedagogisch medewerker dit niet op ieder moment kan bieden.

Voor de ene medewerker kan het zo zijn dat de eigen opvoeding, die mogelijk heel anders was dan hier beschreven, in de weg zit. Voor een andere medewerker is het moeilijk om rustig te blijven in een stressvolle situatie en voor een nieuwe pedagogisch medewerker zal er sowieso tijd overheen gaan om alle aspecten van het beleid goed toe te kunnen passen.

In wezen zitten medewerkers niet heel anders in elkaar dan de kinderen waar ze voor zorgen. Ook volwassenen ervaren emoties en stress. Wat wij dan nastreven is dat we niet direct uit onze emotie reageren (reactief handelen) en ook niet dat we onze emotie onderdrukken. We zoeken naar de middenweg: de emotie opmerken, onderzoeken en benoemen. En daarna bedenken we hoe we op de voorliggende situatie gaan reageren.

Het is bij het verzorgen en opvoeden van jonge kinderen namelijk belangrijk om jezelf te kennen en goed voor jezelf te zorgen.

Wij eisen van niemand perfectie. Wel vragen we van alle betrokkenen of ze ernaar toe willen werken om dit beleid te realiseren. Wat dit "ernaar toe werken" betekent zal van keer tot keer verschillen. Een open en respectvolle houding zorgt er hopelijk voor dat er besproken kan worden waar er gegroeid en verbeterd kan worden.

De omgang van de volwassen personen op Tamboerijn met elkaar draagt bij aan een prettige sfeer op de groep. We praten op respectvolle vriendelijke toon met elkaar, delen samen het plezier om de kinderen, helpen elkaar. We kunnen onze verschillen benoemen en er respectvol mee omgaan. De omgang van de volwassenen met elkaar is ook een voorbeeldfunctie voor de

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

kinderen.

Mocht er iets ongewensts voorvallen (bijvoorbeeld er is naar een kind geschreeuwd) dan herstellen we zo snel mogelijk het contact met dat kind, laten weten dat ons gedrag niet goed was en zeggen sorry. We laten ook de ouders weten dat we ons geduld hebben verloren. Als er ernstiger zaken zich voordoen of een medewerker blijkt niet in staat om zich te verbeteren dan beraden we ons of de meldcode in werking moet worden gesteld en/of de betreffende persoon zijn werkzaamheden kan blijven doen.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

4. De ontwikkeling van de persoonlijke competentie

Inleiding

In de dagelijkse praktijk kan het begeleiden van de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van de kinderen niet los worden gezien van de houding die we hebben t.a.v. de emotionele veiligheid van de kinderen, zoals beschreven in het vorige hoofdstuk. Ons uitgangspunt is dat het kind de motor van zijn eigen ontwikkeling is, met als voorwaarde dat het kind zich veilig voelt.

De pedagogisch medewerker is zich bij het aanbieden van activiteiten bewust van welke competenties van het kind worden aangesproken en bewaakt tegelijkertijd de emotionele en fysieke veiligheid. Bij veel activiteiten wordt ook aan sociale competenties gewerkt, zoals beschreven in hoofdstuk 5.

De wet IKK noemt specifiek als persoonlijke competentie: motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden. Deze vaardigheden worden daarom verderop in dit hoofdstuk apart besproken. Wij zien persoonlijke competentie breder. Wij denken daarbij ook aan de ontwikkeling van brede persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, zelfregulatie en flexibiliteit, die kinderen in staat stellen om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Wij vinden het belangrijk dat kinderen, door ons aanbod, zichzelf, elkaar en de wereld om ons heen kunnen leren kennen.

Over ontwikkelingsfasen bij kinderen is heel veel geschreven. Wij kiezen ervoor hier geen gedetailleerde beschrijving van de ontwikkelingsfasen te geven. Wij gaan er van uit dat kinderen de ruimte moeten krijgen om zich op hun eigen tempo te ontwikkelen.

De medewerker heeft vanuit haar opleiding voldoende kennis over de ontwikkeling van kinderen, bovendien staan er verschillende actuele naslagwerken op de groep.

Bij het aanbieden van activiteiten of het begeleiden van spel kijken we zowel naar de groep als de individuele kinderen. Het ene kind moet misschien bij de hand worden genomen om mee te doen, terwijl een ander kind snel overprikkeld is, waardoor het minder goed gaat functioneren. Een derde kind heeft wellicht een ontwikkelingsvoorsprong en gedijt het beste bij uitdagende activiteiten. Wij willen, zonder het kind een stempel op te drukken, oog hebben voor de behoeften van alle kinderen. Een goede balans tussen inspanning en ontspanning is hierbij belangrijk. Tegelijk is de opvang op Tamboerijn ook nadrukkelijk de opvang in een groep, en dus zullen we de belangen van de meerderheid soms zwaarder laten wegen dan het belang van het individuele kind.

We bieden gevarieerde echte materialen en spelmaterialen aan, binnen en buiten, waarmee de kinderen aan de slag kunnen.

Kinderen leren door experimenteren en herhalen. Hiervoor bieden we op Tamboerijn ruimte. Als pedagogisch medewerker hebben we in ons achterhoofd dat het spelen niet altijd zo gaat zoals wij van te voren bedacht hadden of wenselijk achten. Kinderen experimenteren nu eenmaal op hun eigen manier met de middelen die ze voor handen hebben. Een experiment

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

wordt op Tamboerijn niet automatisch afgekap, maar we bekijken serieus of dit veilig genoeg is, of er niets kapot gaat, etc.. Het is vaak uit de beste bedoelingen dat er iets wordt verboden of "Voorzichtig!" geroepen, maar we willen de kinderen geen overbodige angst mee geven. Een dreumes die boekjes aan het verscheuren is, doet wellicht een waardevolle ervaring op. Hoe werkt het, hoe voelt het? Voor ons is het echter ongewenst, wij willen de boekjes graag heel houden. In plaats van het alleen maar verbieden, kunnen we een mogelijk alternatief bieden. Hetzelfde geldt voor kinderen die willen klimmen en klauteren, waar is dit gevaarlijk en ongewenst en waar kan het wel?

Bij het begeleiden van de kinderen hebben we steeds oog voor:

- **Plezier en lachen.**
We delen het plezier dat een kind heeft, hebben aandacht voor de ontdekkingen, drukken uit dat we plezier hebben gehad met het kind.
- **Frustraties en andere negatieve emoties.**
Niet altijd alles lukt en een kind mag ook negatieve emoties hebben. Wij helpen hier uitdrukking aan te geven en mee om te gaan.
- **De aandachtsboog van een kind.**
Soms kan door gedeelde aandacht, of door een element aan het spel of werk toe te voegen een kind zich een stuk langer concentreren.
- **De begeleiding die we bieden.**
Het kind volgen we stil of met woorden, sturen we bij of niet.
Soms is sturen zinvol (b.v.: kijk, als je het mesje nu zó vasthoudt...) en draagt het bij aan de succeservaring van het kind, vaak is het verstorend.

Voor de aandacht en taalontwikkeling vinden wij het van belang dat er geen radio of televisie aanstaat op de groep. In het kader van een activiteit, dus als het met aandacht wordt gebracht, zijn we er niet tegen dat er eens een filmpje bekeken wordt of een liedje gedraaid. Om activiteiten niet te verstoren zorgen medewerkers er ook voor dat zij bewust omgaan met hun mobiele telefoon.

Aanbod: (vrij) spel, activiteiten, materialen.

Wij bieden op Tamboerijn een rijk aanbod aan activiteiten en materialen. Daarbij zorgen we ook voor een rijke taalomgeving.

Een belangrijk onderdeel van het aanbod bestaat uit (begeleid) vrij spel. In het vrije spel kunnen kinderen hun fantasie de vrije loop laten, verwerken wat ze hebben meegemaakt en allerlei vaardigheden oefenen. In het vrije spel kunnen kinderen hun eigen keuzes maken en hun eigen belangstellingen volgen. Bovendien komen ook de sociale vaardigheden meestal ruimschoots aan bod bij het vrij spel (zie hoofdstuk 5). Het biedt de pedagogisch medewerker een goede kans om de kinderen te observeren.

Bij het begeleiden van het vrije spel maken we steeds een afweging of het wenselijk is om mee te spelen, misschien in te grijpen, of de kinderen met rust te laten. Het kan heel waardevol zijn om het spel stilletjes van een afstandje te volgen, waardoor kinderen ongestoord en geconcentreerd hun gang kunnen gaan, maar het kan ook waardevol zijn om te benoemen waar

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

de kinderen mee bezig zijn, aan te sluiten bij hun ervaringswereld en/of een element toe te voegen aan het spel. Kinderen wijzen daarin zelf de weg als ze voldoende ruimte krijgen. Wij moeten goed kijken en luisteren naar wat het kind vraagt en ons inleven in de belevingswereld van het kind.

Loopt het spel tussen kinderen niet prettig of zoeken kinderen hulp, dan kan meespelen een middel zijn om de goede sfeer te bevorderen.

Op Tamboerijn proberen we elke dag naar buiten te gaan. In ons tuintje kunnen we bijvoorbeeld met zand spelen, ons moestuintje verzorgen, in de zomer in het badje en in de winter misschien met sneeuw spelen. In de speeltuin genieten we van de grotere ruimte, waar gegleden, geschommeld en gerend kan worden. Met speciale buitenbroeken aan maakt het niet uit of het nat of modderig is. Ook buiten proberen we zo min mogelijk het spel van de kinderen te verstoren. Misschien wordt een kind vies of loopt het een schrammetje op. Maar een bult of schram is sneller genezen dan een gebrek aan zelfvertrouwen. We maken dus keer op keer de afweging of een situatie gevaarlijk is of misschien wel heel leerzaam.

Op weg naar de speeltuin maken we kennis met de buurt om ons heen: een winkel, kerk, de bus, daar wordt verbouwd, daar kunnen we een brief posten of het oude papier wegbrengen.

We maken op Tamboerijn iedere dag muziek. Zelfs de allerjongste baby's zie je al genieten van muziek. Muziek kan onrustige kinderen kalmeren en inerte kinderen activeren. Muziek helpt de kinderen zich op heel veel gebieden te ontwikkelen:

- de grove motoriek als we bewegen, een liedje uitbeelden of dansen,
- de mondmotoriek als we zingen of versjes opzeggen,
- de fijne motoriek als we instrumentjes hanteren,
- de taalontwikkeling door de liedjes die we zingen,
- zelfbeheersing als er een stop-moment in een liedje zit,
- muzikale vaardigheden zoals ritmegevoel, muzikaal gehoor en zuiver zingen

Bovendien stimuleert muziek maken samenwerking en creëert verbondenheid. Het is ook een mooi middel van cultuuroverdracht.

Regelmatig doen we creatieve activiteiten. Kinderen maken kennis met allerlei materialen. We tekenen, kleien, verven, krijten, plakken, met verschillende materialen en op verschillende ondergronden. Het leren kennen van de materialen, texturen en technieken en het ontdekken staat centraal, niet het resultaat. In de regel staat er niet van te voren vast wat het "gaat worden", maar in het kader van een thema mag hier best eens van worden afgeweken. Dan staat in de activiteit niet de creativiteit voorop, maar bijvoorbeeld taalontwikkeling of wereldoriëntatie.

We lezen elke dag voor. Soms de vertrouwde boekjes uit onze eigen boekenkast, waarvan de tekst en de inhoud steeds bekender worden voor de kinderen. Soms (b.v. in verband met een thema) halen we boekjes uit de bibliotheek. Bij de nationale voorleesdagen vragen we alle ouders om het lievelingsboekje van hun kind te komen voorlezen.

We zoeken met zorg spel materiaal uit. Er is materiaal dat altijd beschikbaar is, zoals poppen,

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

doeken, blokken, knuffels, duplo en boeken. De spullen worden gezamenlijk opgeruimd, zodat de kinderen weten waar alles te vinden is. Er zijn ook grotere materialen die we afwisselen, omdat het anders te vol en te onoverzichtelijk wordt op de groep. Bovendien zijn de kinderen door de afwisseling steeds geïnteresseerd in het “nieuwe” materiaal, zoals gymmatten, poppenhuis, poppenkast, (winkel)wagentjes of een garage. Ook materialen uit de natuur, verpakkingsmaterialen of dagelijkse gebruiksvoorwerpen kunnen goed gebruikt worden. Dat materiaal leent zich voor zeer divers spel en stimuleert de fantasie. Er zijn allerlei muziekinstrumenten die afwisselend worden aangeboden. Ook is er een kast met spelletjes en puzzels waarmee we vaak de dag rustig afsluiten.

Bij al deze activiteiten is het belangrijk dat de kinderen het leuk vinden. Dan doen ze tenslotte graag en met aandacht en concentratie mee. Dan hebben ze plezier in hun dag en komen ze graag naar Tamboerijn. Voor de pedagogisch medewerker gaan de activiteiten verder dan alleen maar “leuk”, zij weet ook welke ontwikkelingsgebieden er gestimuleerd worden. Bijvoorbeeld: Als we dieren nadoen, zijn we bezig met onze fantasie. We trainen de grove motoriek (stampen, kruipen) en ontwikkelen ook uithoudingsvermogen. Door het plezier dat we samen hebben ontstaan gevoelens van verbondenheid en vriendschap. De pedagogisch medewerker doet mee en helpt de woordenschat te vergroten ("Steek je slurf maar in de hoogte, olifanten!") en met een welgekozen compliment, groeit het zelfvertrouwen van de kinderen.

Het is dus moeilijk om per activiteit een ontwikkelingsgebied te onderscheiden. Toch beschrijven we hieronder van vier belangrijke ontwikkelingsgebieden in het kort hoe we hier concreet aan werken.

(senso)-motorische ontwikkeling

Bij het aanbieden van de bovenstaande activiteiten hebben we oog voor de (senso)-motorische ontwikkeling van de kinderen. Kinderen onder de vier zijn nog volop bezig om hun eigen lijf te leren kennen. Door bewegen en voelen en door hun andere zintuigen te gebruiken leren ze de wereld kennen.

We houden baby's veel vast en hebben oog voor de aanrakingsbehoefte van alle kinderen.

Kinderen mogen op schoot en kunnen altijd een knuffel krijgen.

We hebben aandacht voor eten. We benoemen de geuren en smaken en benoemen ook of we iets vies of lekker vinden.

We bieden de ruimte voor bewegen, laten baby's niet te lang in wipstoeltjes zitten, leggen baby's regelmatig op hun buik, gaan naar buiten, en we wisselen zittende activiteiten af met vrij spel en bewegingsactiviteiten.

We laten kinderen van alles voelen en vies worden bij buiten spelen, maar ook bij creatieve activiteiten.

Baby's en dreumesen mogen de materialen ontdekken met hun mond, zolang dat hun gezondheid niet in gevaar brengt.

Cognitieve vaardigheid

Bij het aanbieden van de activiteiten hebben we ook oog voor de cognitieve vaardigheden van

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

de kinderen. Dat doen we door aandacht te hebben voor hoeveelheden, kleuren, maten, tegenstellingen. We staan open voor experimenten door de kinderen. We gaan in op vragen van kinderen en stellen zelf ook vragen die de kinderen aan het denken kunnen zetten.

Taalvaardigheid

De taalvaardigheid van de kinderen wordt gestimuleerd door het steeds maar weer benoemen van datgene waar de aandacht naar uitgaat. We benoemen wat we zelf gaan doen, wat de kinderen doen, wat onze emoties zijn, wat we om ons heen waarnemen door onze zintuigen. We zingen liedjes die steeds weer terugkomen zodat de kinderen al jong kunnen meezingen. Ook dagelijks voorlezen helpt de taalvaardigheid te vergroten.

Creatieve vaardigheid

Jonge kinderen zijn van nature onderzoekers en makers. Aan ons de taak om dit proces te ondersteunen. Dat doen we door vrijheid en ruimte te bieden voor de experimenten die de kinderen willen uitvoeren. Uiteraard binnen de grenzen, die wij duidelijk stellen. (Veiligheid, geen anderen hinderen, samen weer opruimen, etc.)

Wij bieden divers en uitdagend materiaal om te onderzoeken. Wij complimenteren op het proces en zijn niet resultaatgericht.

Visie op VVE

De afkorting VVE staat voor *Voor- en Vroegschoolse Educatie*. De doelstelling van het VVE beleid is om de ontwikkeling van kinderen uit autochtone en allochtone achterstandsgroepen zodanig te stimuleren dat hun kansen op een goede schoolloopbaan en maatschappelijke carrière worden vergroot. Een VVE programma kent een gestructureerde didactische aanpak en neemt vaak een aantal dagdelen per week in beslag.

Wij hebben er voor gekozen om niet structureel volgens een VVE-methode te werken.

Tamboerijn maakt gebruik van elementen uit twee erkende methoden: Sporen en Uk en Puk. Bij de gebruikte thema's zorgen we dat het gebodene aansluit bij de leefwereld van de kinderen. Het zijn thema's die horen bij het dagelijkse leven, zoals voeding, kleding, huis, familie, kriebelbeestjes en vervoer. Ook is er aandacht voor de seizoenen, en de feestdagen die van belang zijn in het leven van de kinderen of de medewerkers of stagiairs.

Het programma Sporen, geïnspireerd op de Reggio-pedagogiek, stimuleert verschillende aspecten van de ontwikkeling van kinderen. Een belangrijk kenmerk van Sporen is het open, kindvolgende curriculum. Pedagogisch medewerkers ontwikkelen dit zelf en zorgen ervoor dat het programma goed aansluit bij de belangstelling en ontwikkelingsbehoefte van de kinderen. Het programma Uk en Puk heeft een aantal uitgewerkte, laagdrempelige thema's waar we meermaals inspiratie uit hebben kunnen putten.

Het volgen van de ontwikkeling en het delen met de ouders

Als een kind zich goed voelt is het vrolijk, zorgeloos, onderzoekend, ontdekkend en nieuwsgierig. Hierdoor ontwikkelt het kind zich, het voelt zich fijn, veilig en vertrouwd en gaat op ontdekking. Het is aan de deskundigheid van de pedagogisch medewerkers om te onderkennen, wanneer een kind zich niet lekker voelt (dus een verstoring van dit welbevinden). We communiceren onze bevindingen direct aan de ouders en vragen zoveel mogelijk informatie

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

om samen te kijken wat er aan de hand is.

De pedagogisch medewerker wordt hierin ondersteund door trainingen en regelmatige coaching.

Natuurlijk begeleiden en volgen we de ontwikkeling en het welbevinden van een kind. Er wordt op gelet dat ieder kind “echt gezien” (dus bewust gevolgd) wordt, op elke dag dat ze er zijn. Ook volgen we kinderen door schriftelijke observaties volgens het Protocol Kind-volgsysteem en gesprekken bij halen en brengen met ouders. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld van de observaties die gemaakt zijn. Bij voorkeur worden de observaties met hen doorgesproken. Bij eventuele ontwikkelingsproblemen volgen de pedagogisch medewerkers het Protocol kinderen met opvallend gedrag of mogelijke ontwikkelingsproblemen (P4). Op basis hiervan kunnen er verdere stappen genomen worden.

Als er aanleiding toe is, kunnen ouders verwezen worden naar consultatiebureau, huisarts of buurtteam. Als organisatie hebben wij de rol ouders daarin te adviseren en te ondersteunen. De keuze in de te nemen stappen is aan de ouders. Vanuit het welbevinden van het kind in het kinderdagverblijf blijven de pedagogisch medewerkers echter nauw betrokken en in gesprek met de ouders.

Wat houdt het kind-volgsysteem in? Dit systeem volgt het welbevinden van kinderen en geeft hierover informatie aan ouders. Het bestaat uit twee onderdelen:

- Dagelijkse individuele informatie door middel van:
 - a) Een contactschriftje
 - b) De dagmap met praktische informatie over eten en slapen.
Vooral van belang bij baby's.
 - c) Dagelijkse gesprekje bij halen en brengen
- Een individueel rapport/observatieverslag. Dit maken we minimaal eens per jaar.
Hiervoor is een observatieformulier beschikbaar met een bijbehorende handleiding.

Gedurende de tijd van een kind dat de kinderopvang bezoekt, wordt een contactschriftje bijgehouden. De ouders schrijven wetenswaardigheden over het kind die van belang kunnen zijn voor de pedagogisch medewerker, en de pedagogisch medewerkers schrijven in het schriftje hoe de dag voor het kind is geweest. Voor ouders is dit heel prettig: ze kunnen zelf die dingen opschrijven waarvan ze het belangrijk vinden dat de pedagogisch medewerker het weet (hoe heeft het kind geslapen, is er iets bijzonders gebeurd, enz.) en ze kunnen rustig terug lezen wat hun kind die dag heeft meegemaakt. Zowel pedagogisch medewerkers als ouders kunnen dan met het kind bespreken wat thuis, dan wel op de kinderopvang is voorgevallen. Er wordt minimaal één keer per week door een pedagogisch medewerker in het schriftje geschreven. Vooral bij kleine kinderen is het belangrijk dat zo'n schriftje wordt bijgehouden: er zijn belangrijke aspecten in de verzorging en de ontwikkeling, de ontwikkelingen volgen elkaar snel op en het is goed daar oog voor te hebben, op in te spelen en over te communiceren, zowel voor ouders als voor pedagogisch medewerkers.

In de praktijk van Tamboerijn, is er meestal wel tijd voor een goede mondelinge overdracht. Er komen immers per dag maximaal 6 kinderen, die tussen 7.30 en 9.00 uur gebracht kunnen worden. Als ouders hier regelmatig tijd voor maken hoeven ze niet in het schriftje te schrijven. We maken regelmatig foto's, die maandelijks met de ouders gedeeld worden. We maken

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

jaarlijks een film met een specifiek thema die op een ouderavond getoond wordt.

De individuele rapportage bestaat uit een observatieverslag. Er is een observatieformulier beschikbaar wat als standaard kan dienen. Als minimum houden we jaarlijks aan. De ouders ontvangen een kopie van het observatieverslag. De ouders worden dan ook uitgenodigd voor een gesprek.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

5. De ontwikkeling van sociale competentie

Inleiding

Het begrip sociale competentie verwijst naar een heel scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, delen, samenwerken, helpen en conflicten oplossen.

Zoals al eerder gezegd bij het hoofdstuk Emotionele veiligheid hebben pedagogisch medewerkers een belangrijke rol, ook in de sociale ontwikkeling. Daarnaast bevordert de omgang met vaste leeftijdsgenootjes de vaardigheden die nodig zijn voor het aangaan van relaties met andere kinderen. De inrichting van de ruimte kan een belangrijke voorwaarde zijn voor elkaar ontmoeten, het opdoen van sociale contacten.

Een kind dat zich veilig voelt, zal eerder positieve contacten aangaan met andere kinderen. Daarom geldt ook bij dit onderwerp dat het bevorderen van de emotionele veiligheid (hoofdstuk 3) de eigenlijke basis is voor de ontwikkeling van de sociale competenties.

De rol van de pedagogisch medewerker

Zoals gezegd is de eerste taak van de pedagogisch medewerker om ervoor te zorgen dat de kinderen zich emotioneel veilig voelen. Een kind dat veel stress ervaart en niet lekker in zijn vel zit, zal vaker in conflicten verzeild raken of het zal zich terugtrekken en niet (graag) meedoen met groepsactiviteiten en zal zo ook kansen op zinvol contact missen. Een warme band met de pedagogisch medewerker kan dit voorkomen. Het verlagen van stressfactoren, zoals slaapgebrek, over- of onderprikkeling en tekort aan aanraking, hoort hier dus ook zeker bij.

Alle kinderen zijn anders, ook in de omgang met hun leeftijdsgenootjes en in de behoefte aan begeleiding. Daarom is het belangrijk dat de pedagogisch medewerker veel observeert. Per kind wordt bekeken welke aanpak de beste is, gewoon door het uit te proberen. Het ene kind heeft misschien even tijd nodig en wil eerst even toekijken voor het mee gaat doen, een ander kind heeft het nodig om bij de hand genomen te worden. Het ene kind floreert bij de hele dag met vriendjes te spelen, het andere moet zich even kunnen terugtrekken. Door observeren en uitproberen (hypothese gestuurd handelen) komen we tot een steeds betere begeleiding met respect voor de autonomie van het kind.

Samenzijn wordt mede mogelijk gemaakt door een vaste dagstructuur. Er zijn vaste momenten dat we iets samen doen: bijvoorbeeld eten, zingen, dansen en bewegen, vrij spel, koken en knutselen, praten en boekjes lezen. Er is veel ruimte voor vrij spel, waarbij kinderen elkaar op allerlei manier tegenkomen. Bij de begeleide activiteiten kan de pedagogisch medewerker bewuste keuzes maken om samenwerken te bevorderen.

Wij werken aan het opbouwen van gevoelens van verbondenheid tussen de kinderen.

Bijvoorbeeld door samen aan een eindresultaat te werken (een pan soep, een schilderij) en dit ook te benoemen of door materialen zo aan te bieden dat kinderen er samen mee moeten of kunnen doen. Het kan ook een bewuste keus zijn om dit af en toe juist niet te doen.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Wij geven in woorden aan wat de kinderen meemaken en voelen. Door goed observeren kan de pedagogisch medewerker aan het gezicht of de houding van een kind zien of het contact als prettig wordt ervaren of niet. Wij helpen te benoemen wat het kind voelt en wil. “Nee” zeggen mag en de kinderen moeten leren elkaars grenzen te respecteren. Anderzijds hebben we ook nadrukkelijk oog voor positief en sociaal gedrag. We benoemen dit gedrag en ook het positieve resultaat dat dit heeft. Bijvoorbeeld als er geholpen, goed geluisterd of getroost wordt. Als er samen plezier wordt gemaakt/prettig samen wordt gespeeld, dan wordt dit (eventueel later, bijvoorbeeld tijdens de lunch) benoemd.

Een onderdeel van het werken aan sociale competenties is om de kinderen te leren hoe ze kunnen omgaan met conflicten. We hebben een stappenplan om conflicten tussen kinderen te begeleiden. Hierbij houden we in de gaten of het wel nodig is om in te grijpen; als de kinderen er samen zelf uit komen is dat natuurlijk prachtig. Als kinderen elkaar bezeren, iets kapot (dreigen te) maken, als de ruzie erg lang duurt, de partijen ongelijk zijn of als er hulp wordt gevraagd dan komen we helpen. (Op deze leeftijd kan een vragende blik of schreeuwen ook een vraag om hulp zijn) Dit zijn de stappen:

1. Benader de kinderen rustig (neutraal) en stop gedrag dat pijn veroorzaakt. Door zelf kalm te blijven help je escalatie in deze emotionele situatie te voorkomen. Ga op ooghoogte van het kind zitten, raak het eventueel aan om te laten zien dat je wilt helpen.
2. Bevestig en benoem de gevoelens van de kinderen (beide partijen). Meestal huilen en schreeuwen jonge kinderen bij conflicten. Wanneer je als begeleider kijkt en observeert, kun je je beter inleven in de situatie en hun gevoelens erkennen. Verwoord hun gevoelens (“dat vind je erg hè?”, “je bent erg verdrietig.”). Kinderen horen aan je toon dat je ze begrijpt en leren zo ook taal om hun gevoel te beschrijven. De leidster kan ook haar eigen gevoelens verwoorden in een ik-boodschap. (“Ik vind het jammer dat....”)
3. Verzamel informatie over wat er is gebeurd, over wat er aan de hand is. Observeren en beschrijven (“Jij wil dit speeltje hebben hè?”, “maar jij ook hè?”) Bij oudere peuters kun je vragen wat er aan de hand is, wat er is gebeurd. (beter “wat” dan “waarom”, beter concreet dan abstract)
4. Formuleer het conflict (opnieuw). Herhaal eerder beschreven informatie; zo horen ze precies wat er aan de hand is. “We hebben een lastige situatie, want jij wil hiermee spelen, maar jij ook.” Dus schets de situatie opnieuw.
5. Vraag naar mogelijke oplossingen en kies er samen één uit. Jonge kinderen hebben nog weinig tot geen verbale taal; ze gebruiken vooral lichaamstaal. Vraag naar ideeën; je kunt ook een oplossing voorstellen “wil je mijn idee horen?” Zo blijft het kind betrokken en help je hem zelfstandig beslissingen te nemen.
6. Blijf zo nodig in de buurt, blijf ondersteuning geven. Zo kun je kijken of een bepaalde strategie werkt: “Jullie hebben een oplossing bedacht!” Zo benoem/bevorder/bevestig/waardeer je positief gedrag

Soms heb je maar één of twee van de strategieën nodig. Het zijn hulpmiddelen om kinderen zelfstandiger te laten worden.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Vaste leeftijdgenootjes

Op Tamboerijn komen dagelijks maximaal 6 kinderen. Tamboerijn is vier dagen per week geopend, en er wordt een minimum afname van 2 vaste dagen gevraagd. Daardoor is er een vast, overzichtelijk clubje kinderen. Ze kennen elkaar, wat meewerkt aan het gevoel van veiligheid. Er is maar één groep op Tamboerijn. Kinderen trekken dus lange tijd met elkaar op, soms ruim 3,5 jaar.

Dit heeft overigens niet alleen een gunstige invloed op de ontwikkeling van de sociale competenties, maar ook op de persoonlijke competenties. Kinderen stimuleren elkaar. Vaak begrijpen ze elkaar zonder woorden. Ze imiteren elkaar, zetten elkaar in beweging. Ze houden spel langer vol als ze samen doen. Dat geldt al vanaf de babytijd. Voor een baby die op zijn buik op een kleedje ligt, is de motivatie om het hoofdje op te tillen met andere kinderen om zich heen al veel groter. Kinderen hebben vaak een tijd lang belangstelling voor een bepaald spel, en door vaste leeftijdsgenoten wordt dit spel rijker: ze weten samen nog wat ze gespeeld hebben en kunnen daarop verder fantaseren.

Van en met elkaar leren ze (soms met wat begeleiding) samen te delen, beurten te geven en nemen, elkaar op een prettige, zachte manier aan te raken. Ze hebben van nature aandacht en belangstelling voor elkaar. Door de combinatie van de kleinschaligheid en de activiteiten die we samen doen zien we vaak een diepe verbondenheid groeien tussen de kinderen. Ook dat benoemen we. We hebben aandacht voor bijzondere gebeurtenissen in de levens van kinderen, vieren hun verjaardag. We benoemen het ook als er een kind afwezig is, dat we dat kindje die dag moeten missen.

Ruimte

Kinderen reageren op de ruimte om zich heen. Ruimte heeft invloed op de emotionele veiligheid en persoonlijke ontwikkeling (d.m.v. materialen en middelen), maar ook op de sociale ontwikkeling.

Wij bieden ruimte om samen te zijn. Voor grotere kinderen gaat dit wat vanzelfsprekender, voor baby's eist dit soms wat extra begeleiding. Het is veilig om een baby apart te leggen in een box, maar zo doet de baby minder contacten op. Met een beetje begeleiding is het ook best mogelijk om de jongsten meer bij de groep te betrekken, en zo neer te leggen dat ze elkaar en de grotere kinderen kunnen zien. Ook de peuters blijken vaak best even betrokken te willen worden in het spel of de verzorging van de baby's.

De ruimte is zo ingericht dat er verschillende mogelijkheden zijn om samen te spelen. Eten en knutselen doen we aan de grote tafel. De grote tafel is ook de plek waar de oudsten met kleine materialen mogen spelen die de baby's en dreumesen nog niet mogen vanwege verslikings- en verstikkingsgevaar. Ook als dreumesen het spel van de peuters nog niet kunnen volgen en verstoren (b.v. als er iets gebouwd wordt) gebruiken we de grote tafel. Op het matras, dat deels onder de box ligt, kunnen kinderen even buiten het zicht van de pedagogisch medewerker zijn. Soms willen twee kinderen zich samen even terugtrekken. In de box kunnen ze even helemaal

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

alleen zijn, wat er af en toe ook aan bijdraagt dat ze later weer wel fijn samen kunnen spelen. Voor het vrije spel is voldoende ruimte. Er ligt allerlei spelmateriaal op ooghoogte van de kinderen, zodat ze er zelf, samen of alleen, mee kunnen spelen.

Binnen, waar kinderen vrij dicht op elkaar zitten en veelal met speelgoed spelen, gebeurt het regelmatig dat er kleine conflicten ontstaan. Bij het buitenspelen, vooral op plekken met veel ruimte zoals in de speeltuin van het Wilhelminapark, zie je dat er veel minder conflicten zijn. Kinderen hebben daar letterlijk meer ruimte. Ze kunnen hun energie kwijt, er kan worden gerend, geklommen en gegleden als ook met zand, water en takken gespeeld. Kinderen raken ook minder snel geprikkeld door elkaars geluiden. Ze doen zo buiten samen weer positieve ervaringen met elkaar op. Vandaar dat we er naar streven om elke dag met de kinderen naar buiten te gaan.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

6. Eigen maken van waarden en normen

Inleiding

Om goed te functioneren in de samenleving waarvan zij deel uitmaken, moeten kinderen zich de normen en waarden, ofwel de “cultuur” van die samenleving eigen maken. Ouders leren kinderen niet alleen de gedragsregels die binnen het gezin gelden maar ook de waarden en normen die zij van belang achten voor het functioneren van hun kind buiten het gezin. De kinderopvang kan zorgen voor een nog breder kader.

Kinderen leren in de kinderopvang ook “de regels van het huis”. Daarnaast komen zij in aanraking met meer algemene normen en waarden, doordat zij in aanraking komen met andere kinderen en volwassenen. Het is van belang dat de socialisatie in de kinderopvang adequaat geschiedt, maar ook dat de socialisering in de kinderopvang is afgestemd op die van het gezin.

Het contact met de ouders is dus van groot belang. Het bespreken van elkaars waarden en normen (thuis en kinderopvang) zorgt ervoor dat het kind oog krijgt van anders “mogen en moeten” in de verschillende situaties.

Intake/plaatsing en de dagelijkse mondelinge communicatie

Gedurende de intake- of plaatsingsgesprek komen de wederzijdse waarden en normen aan bod. Ouders kunnen aangeven welke zaken zij van belang vinden en de pedagogisch medewerkers vertellen over de waarden en normen van de opvang.

Daarnaast is er de dagelijkse communicatie bij het brengen en halen. Het is voor ouders van belang aan het eind van de dag terug te horen hoe de dag voor hun kind is geweest: Hoe heeft het kind het gehad?, Zijn er leuke voorvallen geweest?, Heeft het kind zich bezeerd?, enz... en hoe is hier mee omgegaan. Hierbij worden elkaars waarden en normen weer gecheckt en eventueel besproken.

Een belangrijk aspect is de manier waarop de pedagogisch medewerker zowel de ouders als de kinderen benadert, respect voor elkaars waarden en normen, voor elkaars “zijn” is belangrijk.

Een kind voelt zich welkom als het samen met zijn ouders enthousiast wordt ontvangen, terwijl de ouder voelt dat het kind in goede handen is en warme aandacht krijgt. Een kind enthousiast verwelkomen wil zeggen dat je laat blijken dat je het leuk vindt dat het kind er is.

“Het is goed gegaan, goed gegeten en gedronken”, is op zich belangrijke informatie voor ouders, maar kan vooraf worden gegaan door “Hij/zij heeft vandaag veel plezier gehad met ...”. Een kind is zo bijzonder dat er altijd wat bijzonders te melden valt.

Hierboven is al aangegeven dat ouders op verschillende manieren communiceren over hun kind; soms spelen ook verschillende waarden en normen een rol. Juist omdat het over hun kind gaat, kan de boodschap nadrukkelijk, stellend, emotioneel of veroordelend overkomen. Van ons als pedagogisch medewerkers mag verwacht worden dat hij/zij hier professioneel mee omgaan. Wij proberen de volgende uitgangspunten in ons achterhoofd te houden:

- Uit de emotie blijven wanneer je in gesprek bent met ouders.
- Antwoorden zoeken bij jezelf.
- Uit de aanval-verdedigingsfeer blijven.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

- Het be- of veroordelen vermijden.
- Op onze eigen deskundigheid vertrouwen.

Pedagogisch medewerkers hebben oog voor de omgangsvormen/aspecten van andere culturen, respecteren dit en maken het bespreekbaar. Niet alleen ouders maar ook kinderen komen soms met regels van hun eigen huis, regels die wij op Tamboerijn niet hanteren. Meestal is het voor een kind voldoende als dit verschil benoemd wordt. Een open houding van de pedagogisch medewerker waarin verschillen wel worden erkend en niet veroordeeld is hierbij de sleutel.

Waarden en normen van de opvang

Waarden zijn idealen en motieven die in een samenleving of groep als nastrevenswaardig worden beschouwd. Normen zijn de (veelal uit waarden afgeleide) gedragsregels en gewoonten. Sommige normen en waarden zijn vrij algemeen en worden in verschillende culturen aanvaard, andere zijn sterk cultureel bepaald.

In het werken aan de competenties, zoals beschreven in de vorige drie hoofdstukken, zijn veel normen en waarden impliciet. De manier waarop we werken aan de emotionele veiligheid impliceert respect voor het kind, de manier waarop we bezig zijn met de sociale ontwikkeling impliceert dat wij geloven in de idealen van rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid.

Op Tamboerijn stimuleren we verantwoordelijkheid, voor onszelf, voor elkaar en ook voor de wereld om ons heen. Dit uit zich ook in de keuze voor zonnepanelen, groene stroom, biologisch eten en luierreycling. Ook met de kinderen bespreken we het zorgvuldig omgaan met materialen. Ze leren ook afval te scheiden.

Voor de kinderen proberen we het aantal regels niet te groot te maken. De uitgangspunten voor de regels zijn dat het veilig en prettig moet zijn voor iedereen en dat de materialen niet kapot gaan. Niet alles wordt in een vaste regel gevat. Zo kan het zijn dat er soms wel lawaai gemaakt mag worden, maar als er een kind aangeeft het naar te vinden, dan vragen we aan de andere kinderen om daar rekening mee te houden. Dan benoemen we ook weer het positieve resultaat als er goed naar elkaar geluisterd wordt.

We hebben ons in ons beleid ook laten inspireren door de uitgangspunten uit de methode “de vreedzame school/wijk”, waarmee op verschillende Utrechtse scholen wordt gewerkt. Deze uitgangspunten zijn:

- We horen bij elkaar (een veilige positieve groep creëren)
- We lossen conflicten (zelf) op
- We hebben oor voor elkaar (communicatie)
- We hebben hart voor elkaar (een zorgzame houding)
- We dragen allemaal een steentje bij (medeverantwoordelijkheid)
- We zijn allemaal anders

Wij streven er nadrukkelijk naar een inclusieve kinderopvang te zijn. De kinderen zijn allemaal anders, maar wij omarmen deze diversiteit als iets positiefs. We proberen voor ieder kind een

Pedagogisch Beleid Kinderopvang Tamboerijn

goede omgeving te bieden, en niet om het kind in een sjabloontje te duwen.

We zijn alert op buitensluiten en op pestgedrag. Ook hier geldt weer dat het werken aan de emotionele veiligheid de basis vormt. De volwassenen geven het goede voorbeeld. Door sensitieve responsiviteit, structureren/grenzen stellen en respect voor autonomie voelen kinderen zich veilig. Bij kinderen die zich veilig voelen en bezig zijn een positief zelfbeeld te ontwikkelen zal pestgedrag ook minder voorkomen. Het bevorderen van positieve contactmomenten, elkaar op prettige manieren aanraken, het bevorderen van gevoelens van verbondenheid zijn de beste middelen tegen pesten. Mochten we ondanks dat toch pestgedrag waarnemen, dan wordt dit gedrag behandeld conform de eerder beschreven methode (structureren en grenzen stellen)

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

7. Dagelijks werkplan

Ons streven is kinderopvang te realiseren, waarbij de kwaliteit even hoog en even goed gecontroleerd is als op elk kinderdagverblijf, maar waar de sfeer huiselijk is, als een groot gezin in een huiskamer.

Leeftijdsofbouw van de stamgroepen/maximale omvang

Ons dagverblijf bestaat uit 1 (stam)groep, te weten:

- 1 groep 0 tot 4 jarigen, afhankelijk van de leeftijd en het aantal pedagogisch medewerkers maximaal 3 tot 6 kinderen.

De groepsruimte (waar de aansluitende tuin bij hoort) kan alleen worden verlaten voor uitstapjes, waarvoor een apart protocol is opgesteld.

Vaste gezichten

Het team bestaat uit twee vaste medewerkers en één vaste invalster. De kinderen en ouders kunnen er op vertrouwen altijd één van deze medewerkers te treffen, zodat Tamboerijn vertrouwd en veilig aanvoelt. Dit bevordert een veilige hechting bij de kinderen. Omdat Tamboerijn 48 weken per jaar geopend is en geen 52, hoeven er ook geen/nauwelijks vakanties van de medewerkers te worden opgevangen.

Extra dagen en ruilen

Aangezien we een heel klein team hebben, staat er ook wanneer u een dag wilt ruilen een vertrouwde pedagogisch medewerker voor u klaar. Als u een keer uw kind een extra dag wilt komen brengen, dan is het handig om dat zo snel mogelijk te laten weten. De ondernemster zal dan kijken of er op de gewenste dag een plaatsje is. Uiteraard zullen we altijd voldoen aan de wettelijke eisen met betrekking tot de pedagogisch medewerker-kind ratio. Incidenteel kan er een halve dag worden afgenomen. Een extra dag wordt in rekening gebracht op de factuur van de volgende maand.

Het is ook mogelijk om een dag te ruilen, als er op de gewenste dag plaats is. Het ruilen van een dag moet in dezelfde week plaatsvinden. Bij ziekte, vakantie en feestdagen is ruilen niet mogelijk. Elke klant krijgt 2 extra gratis dagen per jaar.

Drie-uurs regeling

In de regel is het op Tamboerijn zo geregeld dat er volgens de wet maar één pedagogisch medewerker nodig is. Een tweede beroepskracht, een stagiaire of een vrijwilliger zijn dus in principe boventallig. De zogenaamde drie-uurs regeling, waarin er minder beroepskrachten aanwezig mogen zijn dan het medewerker-kindratio toestaat, is dus in het algemeen niet van toepassing.

Het kán echter door de samenstelling van de groep voorkomen dat er wél 2 beroepskrachten nodig zijn. In dat geval kan er 3 uur op een dag volstaan worden met 1 beroepskracht. Mocht dit voorkomen dan zal duidelijk op het mededelingenbord staan wie er welke uren werkt, zodat de ouders dat ook weten.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

De wijze waarop onze beroepskracht worden ondersteund door andere volwassenen

De groep beschikt over één (soms twee) gediplomeerde beroepskracht(en). Wij maken eventueel wel gebruik van vrijwilligers of stagiaires. Tijdens openingstijden is er altijd een achterwacht oproepbaar. (iemand die ingezet kan worden bij situaties als dit nodig is). Wie de achterwacht is staat op een rooster, dat door iedereen gezien kan worden op het mededelingenbord.

Stagiairs en vrijwilligers kunnen naar inzicht van de houdster alle taken uitvoeren, maar altijd onder begeleiding. Ze mogen niet met één of meer kinderen het pand verlaten zonder beroepskracht, noch alleen in het gebouw achterblijven met één of meer kinderen. Als de stagiair of vrijwilliger een tijd meedraait en haar/zijn bekwaamheid meermaals heeft getoond, mag deze wel binnen het gebouw/de tuin zelfstandig taken uitvoeren. De beroepskracht controleert regelmatig hoe dit gaat.

De emotionele veiligheid staat daarbij altijd voorop. Als de beroepskracht het gevoel heeft dat de stagiair nog niet aan een verantwoordelijke taak toe is (met name een taak waarbij de emotionele veiligheid komt kijken zoals verschonen of naar bed brengen) dan gebeurt dit niet. Ook als de stagiair zelf onzeker is bieden we extra begeleiding. Ook kijken we of de kinderen de stagiair voldoende kennen en vertrouwen, om zich veilig te voelen als deze voor hen zorgt.

Mentor

Een mentor in de kinderopvang houdt de ontwikkelingen van de kinderen in de gaten, bespreekt die met de ouders en is het aanspreekpunt voor de ouders als die met vragen zitten. Vanwege het kleinschalige karakter van onze opvang zal de ondernemster zelf mentor zijn voor alle kinderen. Dit zal bij de intake worden vermeld.

Overgang naar de basisschool en BSO

Op de laatste observatie, als het kind bijna vier wordt, vermelden wij, dat dit formulier kan worden meegegeven naar de leerkrachten van de basisschool en medewerkers van een BSO. De ouders beslissen of ze dit willen of niet. Op dit formulier staat ons telefoonnummer en de opmerking dat wij openstaan voor een warme overdracht. Dit laten wij over aan de behoefte/gewoonte van de basisscholen of BSO. Als er speciale zorgen over een kind bestaat, kunnen we zelf contact opnemen met de aanstaande basisschool of BSO. Het uitgangspunt is echter dat het de verantwoordelijkheid van de ouder is.

In onze buurt zijn veel basisscholen, zodat een inhoudelijke afstemming op al deze scholen lastig te realiseren is. Verschillende scholen in Utrecht werken met het programma "De vreedzame school". Wij hebben ons bij dit beleid door dit programma laten inspireren.

Wij besteden aandacht aan het afscheid, door een exit-gesprek met de ouders, door aandacht voor het naar school gaan van het kind en door een mooi afscheidsritueel op de laatste dag dat het kind in de opvang is.

Dagelijkse structuur

Bij de dagelijkse opvang werken we kindvolgend. Dit betekent dat we geen strak dagritme

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

hebben. Aangezien kinderen vanuit hun behoefte aan emotionele veiligheid wel behoefte hebben aan bepaalde structuren hebben we wel een globale dagindeling. Hier kan dus van afgeweken worden als de omstandigheden hiertoe uitnodigen. Aangezien de volgorde van het dagritme belangrijker is dan de tijd (door een activiteit of doordat de kinderen lekker spelen, kan het zijn dat er later gegeten of geslapen wordt) geven wij geen exacte tijdsbepalingen. Daarnaast geldt dat we individuele behoefte boven het dagritme stellen, als dit nodig is. Als een kind bijvoorbeeld te moe is om mee te doen met een activiteit of om te eten kan het zijn dat dit kindje eerst gaat slapen.

Dagprogramma

- Ontvangst van ouders en kinderen

De voordeur wordt door de pedagogisch medewerker persoonlijk geopend. De pedagogisch medewerker weet welke kinderen er komen en zorgt dat elk kind zich welkom voelt. Dit kan b.v. bij een baby door hem of haar eerst een poosje op schoot te houden, bij een groter kind door speelgoed klaar te zetten wat het op dat moment erg leuk vindt, of door direct samen iets te gaan doen. Omdat de ruimte erg overzichtelijk is, weten de kinderen zelf het speelgoed ook goed te vinden. Ook boekjes liggen op een hoogte waarop kinderen ze zelf kunnen pakken. Er is tijd voor een kort gesprek met de ouder. De pedagogisch medewerker begroet het kind en de ouder. Wil een kind samen met de ouder iets doen of een boekje lezen, dan volgt het korte ontmoetingspraatje eventueel later. Het gaat er vooral om dat er bewuste aandacht is voor het welkom van het kind. Daarnaast is er ruimte voor afscheid nemen. Het ene kind wil graag op de arm genomen worden en samen met de pedagogisch medewerker de ouder nazwaaien. Het andere kind wil niet zwaaien maar direct gaan spelen. We vragen aan ouders om wel duidelijk afscheid te nemen en niet stilletjes weg te gaan.

Ook bij het halen is er bewuste aandacht voor ouder en kind conform het bovenstaande.

Kleine baby's volgen hun eigen slaap- en drinkpatroon. Er wordt steeds opnieuw bekeken hoe dit in het dagritme kan worden ingepast. Met nieuwe ouders wordt besproken of het mogelijk is dat de baby in de wagen slaapt, zodat de uitstapjes naar buiten gewoon doorgang kunnen vinden.

- Fruit eten/sap drinken, boekje lezen en muziek, vrij of geleid spel, verzorgen

Tijdens het brengen (7.30-9.00) wordt er voornamelijk vrij gespeeld of doet de pedagogisch medewerker één op één een activiteitje met een kind. Als alle kinderen binnen zijn wordt er (biologisch)fruit gegeten en water gedronken.

Aan tafel maken we er een gezellig moment van, we noemen de namen van alle aanwezige kinderen, zingen liedjes (vaak met gitaar) en/of lezen een boekje. Uitgangspunt is dat we dit met z'n allen doen, maar als een kind niet wil, dwingen we niet. Een kind wordt ook uitgenodigd om er gezellig bij te komen als het geen zin heeft in eten en drinken, dan zetten we het fruit in de ijskast voor een later tijdstip. Omdat we wel eens slechte ervaringen hebben gehad met kinderen die erg slecht dronken (blaasontsteking, nierbekkenontsteking) stimuleren we het drinken wel. B.v. door er een rietje bij te pakken, een spelletje van te maken of een afspraakje over te maken.

Hierna volgt een verschoon/toilet moment en brengen we de baby's die nog twee keer slapen

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

naar bed voor een ochtendslaapje. Belangrijk is om er bewust van te zijn dat onder activiteiten ook alle verzorgende activiteiten behoren. Daarmee zijn de verzorgende activiteiten dus ook pedagogische activiteiten.

Bijvoorbeeld: Wanneer een baby/dreumes verschoond wordt, is er onderwijl ruimte voor contact. Er wordt altijd gesproken tegen het kind onder het verschoenen. Iedere handeling wordt verwoord ("Nu doe ik je luier af", etc.). We kunnen ook een spelletje doen of een liedje zingen om het leuk/interessant te maken. We maken in ieder geval bewust contact.

Ook naar de wc gaan is voor peuters een activiteit. Dit zal in het begin veel begeleiding kosten. Maar de bijna vierjarige peuters kunnen dit vaak best zelfstandig. De ruimte is zo ingericht dat dit veilig en hygiënisch kan verlopen.

Wat de andere kinderen doen terwijl de pedagogisch medewerkster bezig is met het verschoenen en naar bed brengen van de baby's, etc., hangt af van de behoefte van de kinderen, maar de veiligheid speelt hier ook een rol. De bedjes zijn immers boven dus de groep wordt een moment verlaten. Zitten de kinderen lekker in hun spel, dan is het prima en laten we ze spelen, gaat het samenspel niet zo goed dan kunnen we (een deel van) de kinderen even met een speeltje o.i.d. aan tafel laten zitten.

Vervolgens is er tijd voor een begeleide activiteit. Pedagogische medewerkers hebben (met de kinderen in beeld) een activiteit bedacht die past bij de behoefte van de kinderen. Voorbeelden hiervan zijn: kleien, schilderen, muziek, dans, zingen, koken, naar buiten, etc. De pedagogisch medewerker zet rustig klaar wat zij wil gaan doen en benadert de kinderen persoonlijk of zij zin hebben om mee te doen. Een andere manier kan zijn om gewoon met iets te beginnen en te kijken wie er nieuwsgierig mee komt doen. Als de kinderen wat anders willen wat past in het moment, is dat ook prima.

In de kleinschalige setting van Tamboerijn is er ook regelmatig de gelegenheid om één op één een activiteit te doen. Een andere mogelijkheid is om het vrije spel van de kinderen te observeren en als activiteit hierbij aan te sluiten. Bijvoorbeeld: een kind laat een bal van een helling afrollen. Dan kunnen we samen kijken: wat rolt er nog meer? Wat rijdt eraf en wat glijdt eraf? Kun je er zelf af rollen? Etc.

Naast de verzorgende activiteiten en eetactiviteiten wordt er dagelijks ook een buitenactiviteit aangeboden. Dit kan spelen in de tuin zijn, in het park, in de Moestuin Maarschalkerweerd of iets dergelijks. De activiteit wordt aangepast aan het weer. Regent het, dan kan de activiteit zijn "slootje springen" over de plassen bij de peuters. Met laarsjes aan en regenpakken is dit geen probleem. Met droog weer kunnen er andere materialen aangeboden worden.

Er is meestal één pedagogisch medewerker en dus maar één groepsactiviteit tegelijk. Alle ouders tekenen bij de intake een toestemmingsformulier voor uitstapjes op loopafstand. We gaan regelmatig naar het Wilhelminapark of de Moestuin Maarschalkerweerd.

Er is op dat moment niet de mogelijkheid om niet mee te gaan, we gaan met z'n allen.

Kinderen hebben, binnen of buiten, altijd wel de keus om niet mee te doen met een activiteit.

Er is in de kamer en suite de mogelijkheid iets aan tafel te doen of om in de speelkamer te spelen. Een verzoek van een individueel kind om in de tuin te spelen wordt per geval bekeken.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Overwegingspunten zijn: 'Kan er vanuit de kamer toezicht worden gehouden?' en 'Is het kind er aan toe om onder toezicht op een afstandje te spelen?'. De tuin is overzichtelijk ingericht en kan vanuit de keuken en de eetkamer bekeken worden. Dezelfde overwegingen gelden als we met z'n allen in de tuin spelen en één kind wil liever naar binnen.

Als er een kind is dat niet graag naar buiten wil, dan bekijken we waarom dit zo is. Heeft het behoefte aan de veiligheid van de groep? Kijk hoe je die veiligheid langzaam aan kan vergroten naar het buitenspel toe. Dit doen we onder andere door dicht bij het kind te blijven. Of wat van het buitenspeelgoed eens een keer binnen aan te bieden.

Tenslotte wordt er binnen materiaal aangeboden. Verven en knutselen is hier een onderdeel van. Een verfvacature kan voor het ene kind twee minuten en voor de ander een kwartier duren. We hebben hier als pedagogisch medewerker geen oordeel over maar volgen het proces van het kind.

Omdat we proces- en kindvolgend zijn proberen we zo min mogelijk met modellen te werken (geen kleurplaten, knutselwerkjes die alleen nog in elkaar gezet moeten worden) We proberen materiaal aan te bieden waarin ieder kind zijn/haar creativiteit in kwijt kan. Bij de activiteiten staat het ontdekken, leren en genieten van de kinderen centraal, en niet het product dat gemaakt wordt.

Soms werken wij met thema's. Het werken met een thema is gericht op taal. In een paar weken steeds dezelfde woorden langs laten komen en voorwerpen laten zien die niet standaard op het kinderdagverblijf zijn, maakt de (taal)omgeving rijker. Een thema is voor de pedagogisch medewerker een bron van inspiratie, eerder dan dat het een programma is dat de kinderen moeten volgen.

- Broodmaaltijd/middagslaapje

Ook het eten is een activiteit (welke soms relatief veel tijd in beslag kan nemen). Het klaarmaken van iets voor de maaltijd met een klein groepje is daar een voorbeeld van. Afhankelijk van de leeftijd stimuleren we kinderen om zelfstandig bezig te zijn. Een stukje brood pakken, drinken uit een tuitbeker of juist een open beker en het zelf brood laten smeren. Het is een goed moment om de zelfstandigheid van een kind te stimuleren.

Kinderen die willen gaan slapen of waarvan de pedagogisch medewerker denkt dat het zinvol is dat het even rust, worden naar bed begeleid. Met de kinderen die niet meer hoeven slapen, wordt een rustige activiteit gedaan. Vaak een prima moment om voor de 3-plussers een rustige maar uitdagende activiteit te doen. Ook het slapen gaan kan als activiteit beschouwd worden. Wij maken de kinderen beneden klaar om in bed gelegd te worden en laten de andere kinderen weten wie er naar bed gaat zodat er welterusten kan worden gewenst. Ook het uit bed halen gebeurt bewust. Moet dit kind even op schoot bijkomen of wil het direct spelen?

- Drinken en een cracker/middagactiviteit

Na het slapen wordt er weer iets te eten en te drinken aangeboden. Zeker bij warm weer wordt er actief (zonder dat de kinderen erom vragen) nog wat te drinken aangeboden.

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

Daarna zijn er weer activiteiten (zie ochtend) waar ze uit kunnen kiezen of die ze zelf bepalen. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit of de kinderen al naar buiten zijn geweest. Er wordt geprobeerd om ieder kind iedere dag buiten te laten spelen.

Dikwijls worden de kinderen het laatste uur van de dag moe en ook onrustig door het komen en gaan van de ouders. De groep kan dan onrustig en erg druk worden. We drinken dan nog wat, eten wat rauwkost, en spelen/puzzelen verder aan tafel.

- Ophalen

De kinderen worden opgehaald. Er wordt afscheid genomen van het kind en aan de ouders verteld hoe de dag verlopen is.

Overige informatie

Voor ons dagverblijf zijn huisregels en een informatieboekje beschreven. Hierin staan zaken betreffende inschrijving, betaling en opzegging, openingstijden, contact met ouders, extra dagdelen en ruilen, voeding, wat ouders zelf meenemen, verjaardagen, ziekte of verhindering, vakanties, oudercommissie en klachtenregeling, ook geeft het aan waar ouders voor vragen terecht kunnen. Dit soort zaken worden dan ook niet in ons pedagogisch beleid opgenomen.

Bijlage 1

Artikel 2. Verantwoorde dagopvang

In het kader van het bieden van verantwoorde dagopvang, draagt de houder er in ieder geval zorg voor dat, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- 1. op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen;*
- 2. kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;*
- 3. kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden, en*
- 4. kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.*

Artikel 3. Pedagogisch beleid

- 1. Elk kindercentrum beschikt over een pedagogisch beleidsplan. De houder draagt er zorg voor dat er in de dagopvang conform het pedagogisch beleidsplan wordt gehandeld.*
- 2. Een pedagogisch beleidsplan bevat ten minste een concrete beschrijving van:*
 - a. de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de aspecten van verantwoorde dagopvang, bedoeld in artikel 2;*
 - b. de wijze waarop de ontwikkeling van het kind wordt gevolgd en gestimuleerd en daarbij naar*

Pedagogisch Beleid

Kinderopvang Tamboerijn

een doorlopende ontwikkelijn met het basisonderwijs en de buitenschoolse opvang wordt gestreefd, waarbij in ieder geval wordt ingegaan op de wijze waarop: 1°. met toestemming van de ouders kennis over de ontwikkeling van het kind wordt overgedragen aan de school bij de overgang van het kind naar het basisonderwijs en aan de buitenschoolse opvang bij de overgang van het kind naar de buitenschoolse opvang, en 2°. bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind of problemen worden gesignaleerd en ouders worden doorverwezen naar passende instanties voor verdere ondersteuning;

- c. de wijze waarop de mentor, bedoeld in artikel 9, elfde lid, de verkregen informatie over de ontwikkeling van het kind periodiek met de ouders bespreekt en de wijze waarop aan de ouders en het kind bekend wordt gemaakt welke beroepskracht de mentor is van het kind;*
- d. de werkwijze, maximale omvang en leeftijdsopbouw van de stamgroepen, en*
- e. de wijze waarop kinderen kunnen wennen aan een nieuwe stamgroep waarin zij zullen worden opgevangen.*
3. *Indien van toepassing bevat het pedagogisch beleidsplan, in aanvulling op het tweede lid, tevens een concrete beschrijving van:*
 - a. de tijden waarop, met inachtneming van artikel 7, vierde lid, kan worden afgeweken van artikel 7, tweede lid, alsmede de tijden waarop in ieder geval niet daarvan wordt afgeweken en derhalve wordt voldaan aan artikel 7, tweede lid;*
 - b. de aard en de organisatie van de activiteiten waarbij kinderen de stamgroep of de stamgroep ruimte kunnen verlaten;*
 - c. het beleid ten aanzien van het gebruik kunnen maken van dagopvang gedurende extra dagdelen, en*
 - d. de taken die beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers in de dagopvang kunnen uitvoeren en de wijze waarop zij hierbij worden begeleid.*
4. *De houder informeert de ouders nadrukkelijk over de tijden, bedoeld in het derde lid, onder a.*

Bijlage 2

Artikel 1.51a

- De houder van een kindercentrum of een gastouderbureau stelt voor het personeel of de gastouders een meldcode vast waarin stapsgewijs wordt aangegeven hoe met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt omgegaan en die er redelijkerwijs aan bijdraagt dat zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.
- 2. Onder huiselijk geweld wordt verstaan: huiselijk geweld als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning.
- 3. Onder kindermishandeling wordt verstaan: kindermishandeling als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de jeugdzorg.
- 4. De houder bevordert de kennis en het gebruik van de meldcode.
- 5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld uit welke elementen een meldcode in ieder geval bestaat.